

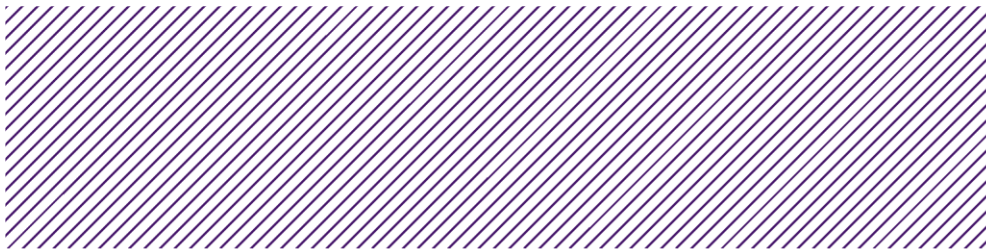
FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Høringsnotat

Forslag til forskrift om formidling av lån og endringer i finansforetaksforskriften

DATO: 01.03 2023

Innhold

1	Innledning	4
2	Lovens virkeområde	5
2.1	Formidling av lån til forbrukere gjennom folkefinansieringsplattformer	5
2.1.1	Bakgrunn	5
2.1.2	Finanstilsynets vurdering	6
2.2	Formidling av lån fra Husbanken	8
2.2.1	Bakgrunn	8
2.2.2	Finanstilsynets vurdering	8
3	Melding og rapportering til Finanstilsynet	10
3.1	Bakgrunn.....	10
3.2	Finanstilsynets vurdering.....	10
4	Aksessorisk låneformidling	11
4.1	Bakgrunn.....	11
4.2	Forholdet til finansavtaleloven.....	11
4.3	Kunnskap og kompetanse.....	13
4.4	Godtgjørelsesordninger.....	14
4.5	Systemer og rutiner for etterlevelse av finansavtaleloven	15
4.6	Virksomhetsbegrensning	15
4.7	Forbud mot bruk av agenter	16
5	Krav til ledelsen og ansatte i låneformidlingsforetak	17
5.1	Kvalifikasjonskrav	17
5.1.1	Bakgrunn	17
5.1.2	Finanstilsynets vurdering	17
5.2	Krav til ledelsen av foretaket og styrets sammensetning	18
5.2.1	Bakgrunn	18
5.2.2	Finanstilsynets vurdering	19
6	Forsikring	19
6.1	Bakgrunn.....	19
6.2	Finanstilsynets vurdering.....	20
7	Godtgjørelsesordning	20
7.1	Bakgrunn.....	20
7.2	Finanstilsynets vurdering.....	21
7.2.1	For foretakene.....	21
7.2.2	For ansatte.....	21
8	Forskrift om risikostyring og internkontroll	22
8.1	Bakgrunn.....	22
8.2	Finanstilsynets vurdering.....	23
9	Ikrafttredelse og overgangsregler	23
9.1	Bakgrunn.....	23
9.2	Finanstilsynets vurdering.....	24
10	Administrative og økonomiske konsekvenser	25

10.1	For forbrukere.....	25
10.2	For finansforetakene	25
10.3	For finansmeglerforetak og finansagentforetak	25
10.4	For aksessoriske låneformidlere	26
10.5	For Finanstilsynet.....	26
11	Forslag til forskrift om formidling av lån og endringer i finansforetaksforskriften	26

1 Innledning

Lov 16. desember 2022 nr. 91 om låneformidling (låneformidlingsloven) trer i kraft 1. juli 2023. Finansdepartementet har bedt Finanstilsynet om å utarbeide forslag til forskrift til loven.

Låneformidlingsloven stiller krav om konsesjon som låneformidlingsforetak for å drive ervervsmessig formidling av lån til forbrukere. For låneformidlingsvirksomhet rettet mot næringsdrivende og aksessorisk låneformidling (foretak som formidler lån, men har annen hovedvirksomhet) stiller loven ikke krav om konsesjon, men registrering. Låneformidlere som er finansmeglere, er i dag kun underlagt en plikt til registrering hos Finanstilsynet. For agenter er det ingen registreringsplikt. Den nye loven stiller krav om konsesjon for finansagenter og finansmeglere. I tillegg inneholder loven blant annet krav om kvalifikasjoner hos ansatte, krav til sammensetning av styret, god forretningsskikk, organisering av kundebehandlingen, godtgjørelsesordninger, taushetsplikt mm.

Forslaget til ny låneformidlingslov ble utarbeidet av Finanstilsynet og sendt på høring 5. juli 2019. Bakgrunnen for lovforslaget var gjennomføringen av boliglånsdirektivet, 2014/17/EU. Finanstilsynet foreslo at også formidling av andre typer lån til forbrukere enn boliglån, herunder også aksessorisk formidling, skulle omfattes av lovens krav til konsesjon, selv om dette ikke er et krav etter EU-reglene.

Loven som ble vedtatt av Stortinget i desember 2022, omfatter i tråd med forslaget i høringsnotatet, alle typer lån til forbrukere, men slik at aksessorisk låneformidling av andre typer lån enn boliglån, er unntatt fra kravet om tillatelse for å formidle lån, jf. låneformidlingsloven § 2-1 andre ledd. I disse tilfellene kreves kun registrering. I tilknytning til unntaket for kravet om tillatelse for aksessoriske låneformidlere, ble det gitt en forskriftshjemmel i låneformidlingsloven § 2-1 fjerde ledd, som åpner for at enkeltbestemmelser i loven kan gis tilsvarende anvendelse på aksessoriske låneformidlere.

I Finanstilsynets høringsnotat i forbindelse med utarbeidelsen av loven, ble det også foreslått utfyllende bestemmelser i forskrift, samt noen endringer i finansforetaksforskriften. Noen av direktivets bestemmelser ble foreslått gjennomført i forskrift til låneformidlingsloven. Finanstilsynet har vurdert behov for justeringer i forskriftsutkastet som var på høring. Vurderingene er gjort i lys av den vedtatte lovteksten og unntaket fra krav om tillatelse for å drive aksessorisk låneformidling og høringsmerknadene.

Finanstilsynets forslag til forskriftsbestemmelser som legges fram i dette høringsnotatet, er i stor grad i tråd med forslaget som ble sendt på høring 5. juli 2019, men med noen tillegg. Finanstilsynet foreslår blant annet at aksessoriske låneformidlere skal omfattes av reglene for oppdragsforetak i finansavtaleloven, og at det stilles noen minstekrav til kunnskap og kompetanse. I tillegg foreslås det at låneformidlingsloven § 7-4 om godtgjørelsesordning, § 7-5 om rutiner for etterlevelse av pliktene i finansavtaleloven, virksomhetsbegrensningen i § 7-6 og forbudet mot bruk av agenter i § 7-7, skal gjelde for aksessoriske låneformidlere. Aksessoriske låneformidlere må også oppgi hvilke foretak de skal formidle lån på vegne av i melding til Finanstilsynet. Se høringsnotatet punkt 3 og 4.

Som en følge av låneformidlingslovens forbud mot å formidle lån fra andre enn finansforetak jf. § 7-6, foreslår Finanstilsynet å endre unntaket i finansforetaksforskriften § 2-18. Unntaket vil da ikke lenger gjelde for forbrukere og næringsdrivende som yter lån til forbrukere.

Finanstilsynet foreslår også å unnta formidling på vegne av Husbanken og kommunene fra lovens virkeområde.

Forslaget som ble sendt på høring 2019, inneholdt en bestemmelse i finansforetaksforskriften om at finansforetak skulle ha interne retningslinjer for å fastsette forsvarlig verdi for boliger som skal stilles som sikkerhet for lån. Dette skulle gjennomføre boliglånsdirektivets artikkel 19, som fastsetter at medlemsstatene skal sikre at det utvikles pålitelige standarder for verdsetting av boliger som pantsettes som sikkerhet for lån. Artikkel 19 er nå gjennomført i finansavtaleforskriften § 5-1 fjerde ledd, og Finanstilsynet foreslår derfor ikke bestemmelser om dette i finansforetaksforskriften.

Finanstilsynet gjør oppmerksom på at det gjelder revisjonsplikt for foretak som Finanstilsynet fører tilsyn med, jf. revisorloven § 2-1. Etter finanstilsynsloven § 1 nr. 13 og nr. 21 framgår det at Finanstilsynet fører tilsyn med låneformidlingsforetak og andre foretak så langt det følger av bestemmelser i eller i medhold av særskilt lov. Etter låneformidlingsloven fører Finanstilsynet tilsyn med fysiske og juridiske personer som skal registreres i Finanstilsynets virksomhetsregister etter låneformidlingsloven §§ 2-3 og 2-4. Både låneformidlingsforetak med tillatelse og aktører som skal registreres i Finanstilsynets virksomhetsregister, er derfor revisjonspliktige og skal påse at årsregnskapet blir revidert av et revisjonsforetak, jf. revisorloven § 2-1. Revisor må være statsautorisert og godkjent av Finanstilsynet. Finanstilsynet legger opp til at aktørene må bekrefte at de har revisor ved registrering.

2 Lovens virkeområde

2.1 Formidling av lån til forbrukere gjennom folkefinansieringsplattformer

2.1.1 Bakgrunn

Låneformidlingsloven innarbeider boliglånsdirektivets i norsk rett. Det følger av artikkel 2 nr. 1 at direktivet ikke er til hinder for at medlemsstatene opprettholder eller innfører strengere bestemmelser for å beskytte forbrukerne, forutsatt at slike bestemmelser er i overensstemmelse med EU-retten. Hvorvidt andre foretak enn kredittinstitusjoner skal kunne få rett til å yte boliglån, reguleres derfor av nasjonal lovgivning.

Etter låneformidlingsloven § 7-6 kan et låneformidlingsforetak bare formidle eller gi råd om lån som ytes av foretak som har tillatelse til å drive virksomhet i Norge som bank, kredittforetak, finansieringsforetak, pensjonsforetak eller forsikringsforetak etter reglene i finansforetaksloven kapittel 3 eller §§ 5-2, 5-3 og 5-5.

Virksomhetsbegrensningen i låneformidlingsloven § 7-6 gjelder for låneformidlingsforetak. Låneformidlingsforetak er i § 1-2 bokstav b definert som foretak med tillatelse som finansagentforetak eller finansmeglerforetak etter § 2-2 første ledd. Foretak som krever tillatelse, er foretak som driver låneformidling rettet mot forbrukere, jf. § 2-1 første ledd.

Finansagenter som er agent for ett finansforetak, er også omfattet av virksomhetsbegrensningen, jf. § 2-3 første ledd, andre setning. Det samme gjelder filial av låneformidlingsforetak med hovedsete i annen EØS-stat og låneformidlingsforetak som kan drive grensekryssende virksomhet etter reglene i §§ 4-1 og 4-2, jf. § 4-1 tredje ledd og § 4-2 tredje ledd.

Juridiske eller fysiske personer som er registrert etter § 2-4, er ikke underlagt denne virksomhetsbegrensningen. Dette gjelder aksessoriske låneformidlere som formidler andre lån enn boliglån til forbrukere, og som er unntatt kravet om tillatelse i låneformidlingsloven § 2-1 andre ledd. Det samme gjelder også for næringsdrivende som driver låneformidling rettet mot næringsdrivende, jf. § 2-1 tredje ledd. I disse tilfellene kan långiver være andre enn bank, kredittforetak, finansieringsforetak, pensjonsforetak eller forsikringsforetak etter reglene i finansforetaksloven kapittel 3 eller §§ 5-2, 5-3 og 5-5.

Som utgangspunkt kreves det tillatelse fra Finanstilsynet for å drive finansieringsvirksomhet, jf. finansforetaksloven § 2-1 første ledd. Det regnes likevel ikke som finansieringsvirksomhet å yte lån gjennom plattformer for lånebasert folkefinansiering, dersom plattformene drives av et låneformidlingsforetak eller finansforetak og långivers samlede utlån gjennom plattformene ikke overstiger 1 million kroner per år, jf. finansforetaksforskriften § 2-18. Dette er et unntak som innebærer at fysiske og juridiske personer kan yte lån uten at det regnes som finansieringsvirksomhet som krever tillatelse.

Med bakgrunn i direktivets krav om egnet godkjennelsesordning for ytere av boliglån, jf. artikkel 35, la Finanstilsynet til grunn at unntaket i finansforetaksforskriften § 2-18 om långivning gjennom folkefinansieringsplattformer ikke kan komme til anvendelse ved ytelse av boliglån. Finanstilsynet foreslo derfor å unnta ytelse av boliglån fra unntaket i finansforetaksforskriften § 2-18.

Det kom ikke merknader til forslag om endringer i forskriftsbestemmelsen i høringsnotatet.

2.1.2 Finanstilsynets vurdering

Etter låneformidlingsloven § 1-1 første ledd gjelder loven for virksomhet som består i ervervsmessig formidling av lån. Departementet skriver i merknadene til låneformidlingsloven § 1-1 at med ervervsmessig formidling menes at formidlingen må skje mot godtgjørelse, enten i form av penger eller annen form for økonomisk fordel. Både plattformer som formidler lån til og fra forbrukere og til og fra næringsdrivende, er omfattet av ordlyden, tilsvarende som etter finansforetaksloven § 2-18.

I låneformidlingsloven § 7-6 er det regulert hvem som kan være kredittyter. Dette setter rammer for foretak som formidler lån til forbrukere og som må ha tillatelse som låneformidlingsforetak, jf. låneformidlingsloven § 2-1, jf. § 2-2. I praksis innebærer dette at det bare kan formidles lån til forbrukere fra finansforetak. Formidling av lån fra forbrukere til forbrukere, vil ikke lenger være tillatt.

Dette er i tråd med Finanstilsynets forslag til regler om lånebasert folkefinansiering datert 12. desember 2018¹, hvor det ble foreslått at formidling av lån til forbrukere fra andre enn

¹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/e05672b5f7c949e4a912a8c1f1847cf5/forslag-til-regler-om-lanebasert-folkefinansier-2058246.pdf>.

finansforetak ikke skal være tillatt. Et forbud mot formidling av lån til forbrukere via låneformidlingsplattformer var også i tråd med Finans Norges forslag til regulering av folkefinansiering i Norge, oversendt til Finansdepartementet 30. november 2017.²

I høringen om Finanstilsynets forslag til regler om lånebasert folkefinansiering ble forslaget om forbudet mot formidling av lån til forbrukere ikke tatt med som en del av høringen. Finansdepartementet skrev i høringsbrevet at det ikke ville ha høringsinstansenes merknader på forslaget om forbud mot formidling av lån til forbrukere via låneformidlingsplattformer. Departementet viste til at det var behov for en vurdering av et slikt regelverk på samme måte som den foreslåtte vurderingen av formidling av lån til næringsformål, og skrev at det tok sikte på å opprette en arbeidsgruppe.

Verdpapirlovutvalget fikk i oppdrag å utrede regelverket for formidling av lån til forbrukere gjennom folkefinansieringsplattformer, i tillegg til å foreslå ny lov om folkefinansiering av næringsvirksomhet. En lov om folkefinansiering av næringsvirksomhet ble foreslått av Verdpapirlovutvalget i NOU 2021:10. Den delen av mandatet som gjaldt formidling av lån til forbrukere, ble utsatt i påvente av at varslede endringer i forbrukerkredittdirektivet skulle bli vedtatt i EU³.

Lovforslaget, som gjennomfører forordning om folkefinansieringstjenester for næring (2020/1503/EU) i norsk rett, var på høring fram til 17. april 2022. Formidling av lån til forbrukere faller utenfor det foreslåtte virkeområdet til loven. Lovforslaget er til vurdering i Finansdepartementet.

Det følger av boliglånsdirektivet at det er et krav om egnet godkjennelsesordning for ytere av boliglån som ikke er finansforetak, jf. boliglånsdirektivet artikkel 35. En slik godkjenningsordning er ikke innført i Norge, noe som innebærer at det ikke kan gis unntak fra virksomhetsbegrensningen når det gjelder boliglån. Denne typen lån kan kun ytes av foretak med tillatelse etter finansforetaksloven.

I Prop.2 L (2022-2023) s. 13 gir departementet uttrykk for at det er enig med Finanstilsynet i at kravene om egnet godkjennelsesordning for ytere av boliglån, jf. direktivet artikkel 35, innebærer at unntaket i finansforetaksforskriften § 2-18 om långivning gjennom folkefinansieringsplattformer ikke kan komme til anvendelse ved ytelse av boliglån. Departementet skriver at det legger opp til å følge opp dette gjennom en forskriftsendring. Virkningen av virksomhetsbegrensningene i § 7-6 for låneplattformer som formidler andre lån til forbrukere fra forbrukere og andre uten tillatelse til å yte lån, er ikke direkte omtalt i proposisjonen om låneformidlingsloven til Stortinget (Prop.2 L (2022-2023)).

Den vedtatte virksomhetsbegrensningen i lovens § 7-6 innebærer at det må foretas en endring i finansforetaksforskriften § 2-18 som gir unntak for krav til konsesjon for begrenset kredittytning via plattformer. I tillegg til å unnta boliglån, må det også gjøres unntak for andre typer lån til forbrukere. Reglene for långivere vil da harmonere med reglene for formidling i låneformidlingsloven med forskrift.

Det vises til punkt 11 med forslag til endringer i finansforetaksforskriften § 2-18.

² [Brev fra Finans Norge til Finansdepartementet 30.11.2017](#). Se forslag til § 3.

³ Rådet og Europaparlamentet har kommet til en foreløpig enighet om endringer i forbrukerkredittdirektivet i desember 2022.

2.2 Formidling av lån fra Husbanken

2.2.1 Bakgrunn

Husbanken er statens sentrale organ for å gjennomføre boligpolitikken. Samfunnsoppdraget er å forebygge at folk blir vanskeligstilte på boligmarkedet, og medvirke til at vanskeligstilte kan skaffe seg og beholde egen bolig. Husbanken forvalter økonomiske ordninger som bostøtte, startlån, tilskudd og lån til utleieboliger og lån til oppføring og oppgradering av boliger med økte krav til kvalitet. Rammene og målene for virksomheten settes i tildelingsbrevet fra Kommunal- og distriktsdepartementet.

Husbanken gir startlån til kommunene for videre utlån til enkeltpersoner. Startlån kan gis til barnefamilier, eldre, personer med nedsatt funksjonsevne eller andre som bor i en uegnet bolig og enten vil kjøpe bolig eller tilpasse boligen.

Husbankens virksomhet reguleres av forvaltningsloven og lov om Husbanken, lov 29. mai 2009 nr. 30. Det er også gitt regler i flere ulike forskrifter, blant annet forskrift 18. november 2019 nr. 1546 om lån fra Husbanken. Det framgår av § 7-11 at lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag, og tilhørende forskrift 7. mai 2010 nr. 654 om kredittavtaler mv. gjelder for Husbankens låneavtaler og inngåelsen av disse.

Ny finansavtalelov med forskrift trådte i kraft 1. januar 2023. Det følger av ny finansavtales forskrift § 1-2 femte ledd at finansavtaleloven § 3-26 bokstav b, § 3-55 og § 5-3 fjerde ledd ikke gjelder for kredittavtale der Husbanken er kredittøyer. Dette innebærer unntak fra krav om at det skal gis opplysninger om behandling av tvister i klageorgan og bestemmelsene om tilsyn (Forbrukertilsynets og Markedsrådets tilsynskompetanse). Husbanken er underlagt krav om begrunnelse i forvaltningsloven, og finansavtaleloven § 5-3 fjerde ledd om begrunnelse gjelder derfor heller ikke.

Det samme gjelder der en kommune er kredittøyer, jf. finansavtales forskriften § 1-2 fjerde ledd. Kommunene er også unntatt § 5-4 og reglene om misligholdt avslagsplikt etter § 5-5.

2.2.2 Finanstilsynets vurdering

Låneformidlingsloven gjelder virksomhet som består i ervervsmessig formidling av lån, jf. låneformidlingsloven § 1-1. I den grad Husbanken eller kommunene benytter seg av låneformidlere for å administrere utlånsvirksomheten, vil låneformidlere som opptrer i ervervsmessig virksomhet, være omfattet av loven. Dette gjelder selv om Husbanken eller kommunene ikke gjør det.

Det følger av låneformidlingsloven § 1-4 at departementet i forskrift kan gi regler om gjennomføring, utfylling og avgrensning av loven. I merknadene til bestemmelsen framgår det at forskriftshjemmelen dekker lovens virkeområde mer generelt, og for eksempel kan benyttes i tilfeller der det er behov for å beskytte lovens formål, og der dette ikke kan oppnås gjennom andre bestemmelser i loven. Det framgår videre at dette kan være tilfelle der det er nødvendig med regler for å ivareta hensynet til låneformidlingsmarkedet eller kredittmarkedets virkemåte. Selv om forskriftshjemmelen er vidt formulert og dekker virkeområdet i loven mer generelt, er kompetansen avgrenset ved at eventuelle forskrifter vil måtte ha et innhold i tråd med de rammer som er fastlagt i loven.

Det følger av boliglånsdirektivet artikkel 3 nr. 3 bokstav c at medlemsstatene kan unnta fra direktivets virkeområde lån «gitt til en begrenset målgruppe i henhold til en lovbestemmelse med allmennyttig formål og rentefritt eller til en lavere lånerente enn den som gjelder i markedet, eller på andre vilkår som er gunstigere for forbrukeren enn de vilkårene som gjelder i markedet, og til en lånerente som ikke er høyere enn de satsene som gjelder i markedet».

Husbanken og kommunene tilbyr kreditt til en begrenset målgruppe i medhold av lov med et allmennyttig formål, og i høringsnotatet til ny finansavtaleforskrift ble det vurdert at startlån og Husbankens utlån til private faller inn under unntaket i boliglånsdirektivet. Det ble videre uttalt at det ikke var hensiktsmessig å unnta startlån og Husbankens utlån til privatpersoner i sin helhet fra finansavtalelovens virkeområde, men at startlånenes boligsosiale formål tilsa at enkelte av bestemmelsene i finansavtaleloven ikke bør få anvendelse. Som nevnt ble det derfor gjort noen unntak der kommuner og Husbanken er kredittyster, jf. finansavtaleloven § 1-2 fjerde og femte ledd.

Når det gjelder den offentligrettslige reguleringen, er det grunn til å vurdere om formidling av lån fra Husbanken eller fra kommuner, til forbrukere, er virksomhet som bør omfattes av låneformidlingsloven.

Husbankens virksomhet er regulert i lov og forskrifter, hvor også utlånsvirksomheten er regulert. Det er nærmere fastsatt hvem som kan få lån til hvilke formål, og hva det kan gis lån til. Husbanken og kommunene yter derfor kreditt ut fra andre formål og regler enn det finansforetakene gjør. I tillegg kommer det at virksomheten er underlagt etatsstyring fra Kommunal- og distriktsdepartementet. Hovedinstruksen angir krav til virksomhetsstyring og internkontroll.

Denne virksomheten ivaretar en rekke andre hensyn enn det låneformidlingsloven er ment å gjøre. Låneformidlingsloven skal først og fremst bidra til bedre forbrukerbeskyttelse ved å stille krav til låneformidlere, samt bidra til forsvarlig långivning.

Låneformidlingsvirksomhet rettet mot forbrukere krever tillatelse som låneformidlingsforetak etter låneformidlingsloven § 2-1, jf. § 2-2. Med mindre annet følger av låneformidlingsloven, kan et låneformidlingsforetak bare formidle eller gi råd om lån som ytes av foretak som har tillatelse til å drive virksomhet i Norge som bank, kredittforetak, finansieringsforetak, pensjonsforetak eller forsikringsforetak etter reglene i finansforetaksloven kapittel 3 eller §§ 5-2, 5-3 og 5-5. Som en konsekvens av dette vil det ikke kunne formidles lån til forbrukere fra kommuner eller Husbanken via et låneformidlingsforetak.

Det bør etter Finanstilsynets vurdering være opp til kommunene og Husbanken å vurdere om de skal administrere hele låneprosessen selv, eller sette ut deler av denne. Hensynet til ressursbruk og mest mulig effektiv oppnåelse av formålene taler for at disse har en slik handlefrihet. Virksomhetsbegrensningen i § 7-6 vil kunne hindre dette.

Det er derfor Finanstilsynets vurdering at formidling av lån til forbrukere, der kommuner eller Husbanken er långiver, ikke bør omfattes av låneformidlingslovens virkeområde.

Se punkt 11 med forslag til forskrift om låneformidling § 1-2.

3 Melding til Finanstilsynet

3.1 Bakgrunn

Finansagentforetak som formidler lån til forbrukere, skal registreres i Finanstilsynets virksomhetsregister i medhold av låneformidlingsloven § 2-2, jf. § 2-1 eller § 2-3. Aksessoriske låneformidlere som definert i § 2-1 andre ledd, skal registreres etter reglene i § 2-4.

Finansagentforetak skal i søknad om tillatelse som låneformidlingsforetak opplyse hvilke finansforetak foretaket skal være agent for, jf. § 2-2 tredje ledd bokstav c. For foretak som er agent for ett finansforetak, vil det framgå av finansforetakets bekreftelse etter § 2-3 hvem agenten skal formidle på vegne av.

3.2 Finanstilsynets vurdering

Etter Finanstilsynets vurdering bør det framgå av agentenes registrering i virksomhetsregisteret hvilke finansforetak agentene formidler lån på vegne av. En slik kobling er til fordel for forbrukerne, som kan undersøke at det faktisk foreligger en avtale mellom agent og finansforetaket som er kredittytter. Det er også nødvendig for Finanstilsynets tilsynsvirksomhet, ettersom det gir Finanstilsynet oversikt over foretak som er under tilsyn, og forholdet mellom dem.

For agentforetak som bare er agent for ett foretak, følger det av låneformidlingsloven § 8-1 første ledd bokstav c at det skal framgå av Finanstilsynets virksomhetsregister hvilket finansforetak finansagentforetaket er agent for. Det samme kravet gjelder ikke for finansagentforetak som skal registreres etter reglene i § 2-2, jf. § 2-1, eller for aksessoriske låneformidlere som skal registreres etter § 2-4. Det er Finanstilsynet vurdering at koblingen til finansforetaket også bør framgå i virksomhetsregisteret for disse aktørene.

For agenter som skal formidle lån på vegne av flere finansforetak, kan Finanstilsynet basere dette på informasjonen i søknaden, jf. låneformidlingsloven § 2-2 tredje ledd bokstav c. For aksessoriske låneformidlere som skal registreres etter reglene i § 2-4, foreslår Finanstilsynet en plikt til å opplyse hvem de formidler lån på vegne av i melding om registrering, tilsvarende det som gjelder for finansagentene. Dette foreslås tatt inn i forskrift om låneformidling § 2-1.

Finansforetaket bør i melding til Finanstilsynet bekrefte hvilke juridiske eller fysiske personer som skal formidle lån på vegne av foretaket. Dette vil bidra til å sikre at virksomhetsregisteret er i tråd med de faktiske avtaleforholdene. Dette følger naturlig av at agentene handler på vegne av finansforetaket.

Finanstilsynet mener hensynet til et oppdatert og funksjonelt virksomhetsregister er viktig, og at det derfor er nødvendig å pålegge finansforetakene en plikt til å melde inn fysiske og juridiske personer som skal formidle lån til forbrukere på deres vegne. Dette vil bidra til løpende ajourhold av opplysningene i virksomhetsregisteret.

Finanstilsynet foreslår å presisere denne plikten ved at det fastsettes i forskrift til låneformidlingsloven at finansforetakene skal melde fra om inngåelse og opphør av

agentavtaler. Det vil da framgå av Finanstilsynets virksomhetsregister hvilke agenter finansforetaket har avtaler med. Det vil være oppføring i Finanstilsynets virksomhetsregister som vil være avgjørende for om et agentforetak driver lovlig agentvirksomhet. Finanstilsynet bemerker likevel at forslaget ikke er til hinder for at finansforetak har oversikter på sine nettsider over hvilke agentforetak det har agentavtaler med, som gjenspeiler det som er meldt til Finanstilsynet.

Se punkt 11 med forslag til forskrift om låneformidling §§ 2-1 og 2-2.

4 Aksessorisk låneformidling

4.1 Bakgrunn

Låneformidlingsvirksomhet rettet mot forbrukere kan bare drives av låneformidlingsforetak med tillatelse etter låneformidlingsloven § 2-2, finansagenter som er registrert hos Finanstilsynet etter § 2-3 og av foretak med tillatelse fra annen EØS-stat etter låneformidlingsloven kapittel 4, jf. låneformidlingsloven § 2-1.

Andre typer lån enn boliglån kan formidles til forbrukere uten slik tillatelse dersom låneformidlingen utøves som en tilleggstjeneste til annen næringsvirksomhet, tilleggstjenesten har naturlig tilknytning til låneformidlerens hovedvirksomhet (aksessorisk låneformidling) og låneformidleren er registrert i Finanstilsynets virksomhetsregister etter reglene i låneformidlingsloven § 2-4.

Departementet viser i Prop.2 L (2022-2023) s. 16 til at de hensynene som begrunner lovregulering av låneformidling, i større eller mindre grad kan gjøre seg gjeldende for enkelte typer aksessorisk låneformidling. Departementet mente derfor at den nærmere rekkevidden av unntaket for aksessorisk låneformidling bør kunne fastsettes i forskrift.

Det følger av § 2-1 fjerde ledd at departementet kan utfylle, presisere og avgrense unntaket i annet ledd i forskrift, herunder fastsette at enkeltbestemmelser i låneformidlingsloven skal gis tilsvarende anvendelse for aksessorisk låneformidling.

I tillegg til kravet om å gi melding til Finanstilsynet om hvilke finansforetak en formidler lån på vegne av, som beskrevet i punkt 3, foreslår Finanstilsynet at finansavtalelovens regler om oppdragsforetak skal gjelde for aksessoriske låneformidlere, at det stilles krav til kunnskap og kompetanse, samt at låneformidlingsloven §§ 7-4 til 7-7 får anvendelse for aksessoriske låneformidlere. Begrunnelse følger nedenfor i punkt 4.2 til 4.5.

4.2 Forholdet til finansavtaleloven

Det følger av finansavtaleloven § 1-4 tredje ledd første setning at en tjenesteyter er en fysisk eller juridisk person som tilbyr finansielle tjenester eller finansoppdrag som ledd i næringsvirksomhet. Formidling av kreditt regnes som et finansoppdrag etter finansavtaleloven § 1-3 tredje ledd. Låneformidlere vil derfor regnes for å være tjenesteytere i finansavtalelovens forstand. Av § 1-4 tredje ledd andre setning framgår det at den som formidler kreditt i tilknytning til eget salg av varer og tjenester, og som ikke har det å tilby eller formidle finansielle tjenester som sin hovedvirksomhet, ikke regnes som tjenesteyter.

Dette framgår også av forarbeidene til loven at definisjonen av tjenesteyter innebærer at aksessoriske formidlere ikke blir å anse som tjenesteyter i lovforslaget, og at dersom en finansiell tjenesteyter benytter en aksessorisk formidler, så vil utgangspunktet være at den finansielle tjenesteyteren alene er pliktsubjektet etter kapittel 3.⁴

Videre uttaler Justis- og beredskapsdepartementet at:

"Det kan være behov for å gi enkelte regler som gjelder for aksessoriske formidlere eller andre former for formidling som ikke anses som formidlerens hovedvirksomhet. Departementet forslår at slike forhold reguleres i forskrift med hjemmel i § 1-1 annet ledd. Departementet ser også for seg at forskrift er mest egnet for å regulere eksempelvis hvorvidt en advokat eller revisor som hovedsakelig ikke formidler finansielle tjenester skal være omfattet av regler i finansavtaleloven der formidling likevel skjer i enkelte tilfeller. I fravær av en slik forskriftsregulering bør utgangspunktet være at en advokat eller revisor e.l. som gir klienten et økonomisk råd i tilknytning til at advokaten eller revisoren også utfører annen hovedvirksomhet for klienten, ikke er omfattet av finansavtalelovens regler. Advokater og revisorer vil uansett være bundet av yrkesetisk regelverk som langt på vei ivaretar klientens tarv i slike tilfeller."

I Prop.2 L (2022-2023) om låneformidlingsloven skriver Finansdepartementet at:

"Låneformidlere som ikke er underlagt konsesjonskrav etter § 2-1, må registreres etter reglene i lovforslaget § 2-4. Dette vil gjelde både aksessoriske låneformidlere og låneformidlere som driver virksomhet rettet mot næringsdrivende. Slike foretak må også oppfylle kravene i finansavtaleloven §§ 3-57 og 3-58, blant annet om ansvarsforsikring".

Finansmegler og finansagent er definert i finansavtaleloven § 3-56 andre og tredje ledd, hvor det framgår at dette er tjenesteytere som formidler finansielle tjenester. Dette skulle tilsi at aksessoriske låneformidlere ikke omfattes av bestemmelsene, slik som vist til i forarbeidene til finansavtaleloven. Oppdragsforetak er underlagt noen egne regler i finansavtaleloven om krav til god meglerskikk i § 3-57, krav til godtgjørelse, både ved formidling og ved rådgivning, samt krav til ansvarsforsikring i § 3-58. I tillegg inneholder § 3-22 og § 3-38 regler om opplysningsplikt.

For å forhindre uklarhet om hvilke regler som gjelder for aksessoriske låneformidlere, foreslår Finanstilsynet å forskriftsfeste at finansavtalelovens regler om oppdragsforetak, også skal gjelde for aksessoriske låneformidlere som registreres etter reglene i låneformidlingsloven § 2-4, jf. § 2-1 andre ledd.

I forarbeidene til finansavtaleloven vises det i begrunnelsen for unntaket for aksessoriske formidlere, til at advokater og revisorer gjør dette som tilleggstjenester for klientene sine, og at disse vil være bundet av yrkesetisk regelverk.

Også andre typer aksessoriske låneformidlere som ikke har et tilsvarende yrkesetiske regelverk, for eksempel bilforhandlere og elektronikkbutikker, vil være unntatt reglene i finansavtaleloven. Aksessoriske låneformidlere vil kunne være en sammensatt gruppe hvor

⁴ Prop. 92 LS (2019-2020) s. 130.

forbrukerens behov for, og krav på, beskyttelse vil kunne variere. Låneavtaler kan innebære store forpliktelser for forbrukerne, og det framstår ikke uforholdsmessig å pålegge aktører som er underlagt krav til registrering i Finanstilsynets virksomhetsregister, å følge noen av de privatrettslige reglene i finansavtaleloven.

Aksessoriske låneformidlere som skal yte boliglån til forbrukere, vil måtte ha tillatelse som låneformidlingsforetak etter reglene i låneformidlingsloven § 2-2, jf. § 2-1. Slike formidlere er dermed underlagt flere krav i låneformidlingsloven enn det som er tilfellet for aksessoriske låneformidlere som yter andre lån enn boliglån. Blant annet gjelder kvalifikasjonskrav etter reglene i kapittel 5, krav til forsikring etter kapittel 6 og krav til virksomheten i kapittel 7. Å pålegge slike foretak å etterleve reglene i finansavtaleloven, kan framstå overflødig. På den andre siden vil begge regelverkene gjelde for øvrige låneformidlingsforetak med tillatelse, og gode grunner taler for å regulere dette likt. Blant annet stilles det krav til utformingen av godtgjørelsesordninger, noe som er viktig for forbrukerne og for oppdragsforetakets troverdighet.

Se punkt 11 med forslag til forskrift om låneformidling § 3-3.

4.3 Kunnskap og kompetanse

Etter låneformidlingsloven § 5-1 gjelder det kvalifikasjonskrav for ansatte og ledelsen i låneformidlingsforetak som formidler lån eller yter rådgivning om lån til forbrukere. Noen av kravene til kunnskap og kompetanse foreslås fastsatt i forskrift til lov om låneformidling og finansforetaksloven. Se punkt 5.1.

Det foreslås blant annet i forskrift til låneformidlingsloven i § 2-1 at kvalifikasjonskrav som nevnt i loven § 5-1 skal bygge på kunnskap og kompetanse fastsatt på grunnlag av faglige kvalifikasjoner og yrkeserfaring. Faglige kvalifikasjoner må være opparbeidet gjennom utdanning, opplæring eller kompetanseprøver og lignende. I forskriftsbestemmelsens andre ledd foreslås det videre at yrkeserfaring ikke alene kan danne grunnlaget for oppfyllelse av kravet til kunnskap og kompetanse.

Etter Finanstilsynets vurdering er det viktig at de som faktisk formidler lån til forbrukere, har et minimum av kunnskap. Til sammenligning er det for aksessoriske forsikringsformidlere stilt kvalifikasjonskrav for daglig leder og andre personer i den faktiske ledelsen som er ansvarlig for forsikringsformidlingsvirksomheten. Se forsikringsformidlingsloven § 6-4. Finanstilsynet foreslår at det samme skal gjelde for aksessoriske låneformidlere.

I tillegg til ledelsen, bør personer i aksessoriske låneformidlingsforetak som er direkte beskjeftiget med låneformidling, til enhver tid ha den kunnskapen og kompetansen som er nødvendig for virksomheten som skal drives. Det foreslås ikke ytterligere spesifisering av hva dette bør være, ettersom dette kan variere mellom virksomheter som formidler og hva som skal formidles. Som et minstekrav bør derimot disse ha gjennomført tilfredsstillende opplæring godkjent av det finansforetaket som foretaket formidler lån for.

Det foreslås ikke å stille like strenge krav til aksessoriske låneformidlere som for låneformidlere og ansatte i finansforetak, men det må sikres at forbrukerne også i møte med aksessoriske formidlere møter ansatte med nødvendig kunnskap om kreditten som formidles.

Se punkt 11 med forslag til forskrift om låneformidling § 3-2.

4.4 Godtgjørelsesordninger

Det følger av låneformidlingsloven § 7-4 at godtgjørelsesordningen for ansatte som yter rådgivning om lån, ikke skal påvirke ansattes evne til å handle i samsvar med kundens interesser. Godtgjørelsen skal heller ikke være avhengig av antallet eller andelen formidlede lån eller andre former for salgsmål.

Finansforetaksloven § 13-5 fjerde ledd stiller krav til at et finansforetak skal organiseres og drives på en forsvarlig måte. Virksomheten må innrettes på en måte som gir liten risiko for interessekonflikter, jf. finansforetaksloven §16-1. Videre følger det av finansforetaksforskriften § 15-1 at godtgjørelsesordningen skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med foretakets risiko, motvirke for høy risikotaking, og bidra til å unngå interessekonflikter. Finansforetakene må innrette agentavtalene på en måte som gjør at foretakene ikke kommer i konflikt med disse kravene. Det følger derfor allerede krav til godtgjørelsesordninger for finansforetakenes agenter, herunder også aksessoriske låneformidlere.

Etter Finanstilsynets vurdering er det viktig at det ved markedsføring og formidling av eksempelvis billån hos bilforhandlere og rammekreditter hos elektronikk-kjeder, ikke bør benyttes godtgjørelsesordninger som bidrar til rollekonflikter mellom selger som formidler lånet og kunden. Det er også her viktig at godtgjørelsesordninger ikke bidrar til at forbrukere tar opp lån eller kreditt som ikke er i deres interesse. Aksessoriske långivere vil også markedsføre og fremme låneproduktene ovenfor kundene. Bilforhandlere, elektronikkbutikker og andre aksessoriske agenter vil aktivt prøve å formidle låneproduktene og ha et salgsbudskap knyttet til disse. Grensen mellom rådgivning og markedsføring vil i noen tilfeller kunne være uklar.

I forlengelsen av dette har Finanstilsynet vurdert om bestemmelsen om godtgjørelsesordning for ansatte som yter råd om lån i låneformidlingsloven § 7-4, skal komme til anvendelse for aksessoriske låneformidlere. Etter låneformidlingsloven § 1-3 kan kun ervervsmessig rådgivning om lån til forbrukere gis av finansforetak som nevnt i § 1-1 annet ledd og foretak som kan drive med låneformidling rettet mot forbrukere. I merknadene til bestemmelsen viser departementet til at dette gjelder for låneformidlingsforetak. Sett i sammenheng med definisjonen i låneformidlingsloven § 1-2 bokstav b, faller aksessoriske låneformidlere som skal yte andre lån enn boliglån, utenfor definisjonen av låneformidlingsforetak.

Unntak fra forbudet mot å drive rådgivning gjelder der rådgivning ytes leilighetsvis i sammenheng med annen regulert næringsvirksomhet, i samsvar med boliglånsdirektivet artikkel 22 nr. 6 første ledd bokstav a. I den grad aksessoriske låneformidlere yter rådgivning leilighetsvis til forbrukere, mener Finanstilsynet det er gode grunner til at kravene til godtgjørelse i låneformidlingsloven § 7-4 skal gjelde for aksessoriske låneformidlere. Å anvende låneformidlingsloven § 7-4 for aksessoriske låneformidlere, bidrar til sammenheng i regelverket, ved at både ansatte i aksessoriske låneformidlingsforetak, låneformidlingsforetak og finansforetak er underlagt de samme reglene om godtgjørelsesordninger for rådgivningstjenester. Finanstilsynets forslag til krav til godtgjørelsesordninger for finansforetakene framgår av høringsnotatet punkt 7.

Se punkt 11 med forslag til forskrift om låneformidling § 3-4.

4.5 Systemer og rutiner for etterlevelse av finansavtaleloven

Aksessoriske låneformidlere vil ikke være å regne som tjenesteyter etter finansavtaleloven, jf. finansavtaleloven § 1-4 tredje ledd andre punktum. Dette innebærer at kapittel 3 i finansavtaleloven, som gjelder for finansoppdrag, ikke kommer til anvendelse. Det samme gjelder reglene om finansoppdrag, blant annet i §§ 3-56 til 3-58. Se notatets punkt 4.2.

Finanstilsynet har foreslått at reglene for finansoppdrag i finansavtaleloven også skal gjelde for aksessoriske låneformidlere. Finanstilsynet er av den oppfatning at også forbrukere som er i kontakt med aksessoriske låneformidlere som skal formidle andre lån enn boliglån, må sikres de rettighetene som regelverket gir. Dersom aksessoriske låneformidlere har lovpålagte plikter i finansavtaleloven, bør de derfor også ha tilfredsstillende systemer som sikrer at pliktene etterleves. De ansatte må vite hvilke regler de må forholde seg til, og tilfredsstillende systemer er nødvendig for å sikre kontroll og oppfølging av markedsføringen og formidlingen som skjer. Et krav om å ha rutiner og systemer som sikrer kontroll, er derfor en naturlig forlengelse av at foretak har inngått avtaler om markedsføring og formidling av lån. Å pålegge aksessoriske låneformidlere dette gjennom låneformidlingsloven § 7-5 er derfor ikke særskilt byrdefullt, ettersom et minimum av systemer uansett må være på plass for å sikre etterlevelse av finansavtaleloven og avtalen med finansforetaket.

Finanstilsynet foreslår at kravet i låneformidlingsloven § 7-5 om at låneformidlingsforetak skal ha tilfredsstillende systemer for å sikre etterlevelse av regler gitt i eller medhold av finansavtaleloven, skal gjelde for aksessoriske låneformidlere. Finanstilsynet er av den oppfatning at dette vil bidra til å synliggjøre kravene i finansavtaleloven som gjelder for oppdragsforetak, og bidra til å sikre at disse etterleves av aksessoriske låneformidlere.

Se punkt 11 med forslag til forskrift om låneformidling § 3-4.

4.6 Virksomhetsbegrensning

For låneformidlingsforetak som definert i § 1-2 bokstav b gjelder det en virksomhetsbegrensning i låneformidlingsloven § 7-6. Dette innebærer at låneformidlingsforetak bare kan formidle eller gi råd om lån som ytes av foretak som har tillatelse til å drive virksomhet i Norge som bank, kredittforetak, finansieringsforetak, pensjonsforetak eller forsikringsforetak etter reglene i finansforetaksloven kapittel 3 eller §§ 5-2, 5-3 og 5-5. Forbrukere, eller øvrige fysiske eller juridiske personer, kan derfor ikke være långiver for lån som formidles gjennom låneformidlingsforetak.

Aksessorisk låneformidling av andre lån enn boliglån er i utgangspunktet ikke underlagt § 7-6. De samme hensyn som ligger bak begrensningen for låneformidlere, tilsier imidlertid at virksomhetsbegrensningen også bør gjelde aksessoriske formidlere. Hvorvidt formidlingen er en hovedvirksomhet eller tilbys som en tilleggstjeneste, bør ikke ha betydningen for hvilke långivere det formidles fra. Finanstilsynet ser ingen hensyn som taler for at aksessoriske formidlere, som er underlagt færre krav et låneformidlingsforetak, skal kunne formidle lån fra privatpersoner og andre som ikke er profesjonelle långivere.

Forbrukere bør ikke ha dårligere beskyttelse når de ta opp lån fra aksessoriske formidlere.

Dersom en aksessorisk låneformidler formidler andre lån enn boliglån, og det er en forbruker som er långiver, vil det ikke foreligge noen plikter for långiver etter finansavtaleloven, herunder reglene i kapittel 3-6. Det følger av finansavtaleloven § 3-58 andre ledd bokstav c at oppdragsforetaket, innenfor rammen av finansoppdraget, skal sørge for at tjenesteyterens plikter overfor kunden blir oppfylt, så langt disse ikke er oppfylt av en tjenesteyter som er underlagt krav om meldeplikt eller særskilt tillatelse som nevnt i § 1-2 sjette ledd. Der forbruker er långiver, vil det ikke foreligge slike forpliktelser. Beskyttelsen for låntaker vil derfor ikke være like god som der långiver er en profesjonell part. Uten virksomhetsbegrensning for aksessoriske låneformidlere, vil det derfor være risiko for framvekst av et svært mangelfullt regulert finansieringsmarked for finansiering av formuesgoder som bil, møbler og elektronikk. Lik risiko og virksomhet bør reguleres likt. Finanstilsynet mener på denne bakgrunn at virksomhetsbegrensningen i § 7-6 også bør gjelde for aksessoriske låneformidlere som formidler andre lån enn boliglån.

Se punkt 11 med forslag til forskrift om låneformidling § 3-4.

4.7 Forbud mot bruk av agenter

Finanstilsynet har i rundskriv 6/2019 lagt til grunn at et finansforetak skal ha egen avtale med alle agenter, og at en agent ikke kan benytte underagenter.⁵ Finanstilsynet foreslo i høringsnotatet til låneformidlingsloven at dette skulle lovfestes. Det framgår av låneformidlingsloven § 7-7 at et låneformidlingsforetak ikke kan ha agenter eller underagenter.

Det er Finanstilsynets vurdering at dette bør reguleres nærmere også for aksessoriske låneformidlere. Det framgår av Finanstilsynets rundskriv at foretak/distribusjonskanaler hvor lånetilbudet ikke markedsføres i agentens navn, herunder såkalte "white labels", og der forbrukeren fyller ut lånesøknaden på nettsiden til en tredjepart, ikke gir betryggende innretning av finansforetaks distribusjon gjennom agenter. Det er viktig at det framstår klart for forbrukerne hvem det er som er avtalepartene, herunder hvem som er agent og hvem som er kredittyster og hva disse rollene innebærer. Dette er hensyn som gjør seg gjeldende uavhengig av om formidleren er regnet som finansagent i låneformidlingslovens forstand, eller det er snakk om en aksessorisk låneformidler.

Finanstilsynet foreslår at låneformidlingsloven § 7-7 skal gjelde for aksessoriske låneformidlere, slik at det forskriftsfestes at heller ikke disse kan ha agenter eller underagenter.

Se punkt 11 med forslag til forskrift om låneformidling § 3-4.

⁵ <https://www.finanstilsynet.no/contentassets/c6904f87d60640a2a25efd0b08e7900b/rundskriv-om-finansagenter.pdf>.

5 Krav til ledelsen og ansatte i låneformidlingsforetak

5.1 Kvalifikasjonskrav

5.1.1 Bakgrunn

Boliglånsdirektivet artikkel 9 stiller krav til at personale ansatt hos långivere som yter boliglån, boliglånsformidlere og eventuelt underagenter til enhver tid har tilstrekkelig kunnskap og kompetanse ved utformingen av, tilbud om eller innvilgelse av boliglån, og ved formidling av og rådgivning om boliglån. Dersom inngåelse av en låneavtale omfatter en tilleggstjeneste, skal det i tillegg kreves tilstrekkelig kunnskap og kompetanse om denne tilleggstjenesten.

Direktivet fastsetter minstekrav til kunnskap og kompetanse. Medlemsstatene skal fastsette minstekrav til kunnskap og kompetanse i samsvar med prinsippene i vedlegg III til direktivet, jf. artikkel 9 nr. 2 og artikkel 29 nr. 2 bokstav c. Minimumskravene omhandler:

- a) tilstrekkelig kunnskap om kredittprodukter som omfattes av artikkel 3, og om de tilleggstjenestene som vanligvis tilbys sammen med dem,
- b) tilstrekkelig kunnskap om lovgivningen som gjelder kredittavtaler for forbrukere, særlig forbrukervern,
- c) tilstrekkelig kunnskap om og forståelse av prosessen ved kjøp av fast eiendom,
- d) tilstrekkelig kunnskap om vurdering av sikkerhetsstillelse,
- e) tilstrekkelig kunnskap om hvordan matrikler organiseres og fungerer,
- f) tilstrekkelig kunnskap om markedet i den berørte medlemsstaten,
- g) tilstrekkelig kunnskap om forretningsetiske standarder,
- h) tilstrekkelig kunnskap om prosessen i forbindelse med vurdering av forbrukerens kredittverdighet, eller eventuelt kompetanse til å vurdere forbrukeres kredittverdighet,
- i) egnet finansiell og økonomisk kompetanse

Kunnskaps- og kompetansenivå skal fastsettes på grunnlag av faglige kvalifikasjoner og ikke utelukkende basere seg på yrkeserfaring, jf. vedlegg III nr. 3. Som eksempel på faglige kvalifikasjoner er det i vedlegget nevnt eksamensbevis, opplæring eller kompetanseprøver.

Finanstilsynet foreslo i forrige høringsnotat at direktivets minimumskrav til kunnskap og kompetanse tas inn i både forskrift om låneformidling og i finansforetaksforskriften.

Departementet skriver i Prop.2 L (2022-2023) s. 22-23 at det slutter seg til Finanstilsynets forslag.

5.1.2 Finanstilsynets vurdering

Ved vedtakelsen av låneformidlingsloven ble det også vedtatt endring i finansforetaksloven § 16-1 femte ledd som gir departementet hjemmel til å fastsette forskrift om organisering av kundebehandling og krav til fagkyndighet for kundebehandlere og for ansatte som deltar i långivningsprosessen. Etter samme bestemmelse kan departementet gi nærmere krav til kunnskap og kompetanse for styremedlemmene, daglig leder og faktiske ledere i finansforetaket.

I låneformidlingsloven § 5-1 ble det fastsatt at ansatte som formidler lån eller yter rådgivning om lån til forbrukere, skal ha nødvendig kunnskap og kompetanse. Det stilles krav om at foretaket skal ha retningslinjer og rutiner for å sikre at kravene til kunnskap og kompetanse til enhver tid er oppfylt. Departementet kan gi forskrift om krav til nødvendig kunnskap og kompetanse, herunder hvem i foretaket kravene gjelder for, jf. § 5-1 tredje ledd.

Finanstilsynet foreslår at direktivets minstekrav tas inn i henholdsvis finansforetaksforskriften og låneformidlingsforskriften, slik som foreslått i forrige høringsnotat.

Ved filialetablering er det vertsstaten som er ansvarlig for å fastsette minimumskravene til kunnskap og kompetanse for filialens personale, jf. direktivets artikkel 9 nr. 3 i). Ved grensekryssende virksomhet er det hjemstaten som er ansvarlig for å fastsette minimumskravene, jf. artikkel 9 nr. 2. Direktivet åpner i artikkel 9 nr. 3 ii) for at vertsstatene kan fastsette minstekrav til kunnskap og kompetanse for enkelte av kvalifikasjonskravene i direktivet. Vertsstaten kan fastsette krav til kunnskap om forbrukervernregler, prosessen med kjøp av fast eiendom, tinglysning og boligmarkedet i vertstaten, dvs. kravene som er nevnt i vedlegg III nr. 1 bokstav b), c), e) og f).

Finanstilsynet foreslår at enkelte av minstekravene til kvalifikasjoner skal gjelde for ansatte i foretak som yter grensekryssende virksomhet i Norge, slik direktivet åpner for. Finanstilsynet mener at ansatte i foretak som formidler boliglån grensekryssende i Norge bør ha minimumskunnskaper om forbrukervernregler, prosessen med kjøp av fast eiendom i Norge, tinglysning og boligmarkedet i Norge. Hensynet til forbrukerne taler for at ansatte har slik kunnskap.

Finanstilsynet foreslår ikke særskilte regler om hvordan kravet skal oppfylles. Oppfølging av om slike boliglånsformidlere oppfyller kravene må gjøres gjennom hjemstatsmyndigheten, slik ordningen er for oppfølging av regler som gjelder for banker og kredittforetak som driver grensekryssende virksomhet i Norge. Dette er i tråd med Finanstilsynets forslag i forrige høringsnotat.

Se forslag til forskrift om låneformidling §§ 4-1 til 4-4 og forslag til endringer i finansforetaksforskriften §§ 16-12 til 16-16.

5.2 Krav til ledelsen av foretaket og styrets sammensetning

5.2.1 Bakgrunn

I låneformidlingsloven § 5-2 stilles det krav til ledelsen i foretaket. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere krav til daglig leder og krav til styrets sammensetning, jf. låneformidlingsloven § 5-2 tredje ledd.

Finanstilsynet foreslo i forrige høringsnotat en hjemmel for Finanstilsynet til å fastsette nærmere krav til styrets sammensetning, herunder krav til antall styremedlemmer. Siden det var foreslått særskilte krav for boliglånsformidlingsforetak, herunder kvalifikasjonskrav, mente Finanstilsynet at alle boliglånsformidlere som utgangspunkt burde ha et styre med tre styremedlemmer. Videre mente Finanstilsynet at hensynet til god virksomhetsstyring i et låneformidlingsforetak kan tilsi at foretaket har en daglig leder og at daglig leder ikke er

medlem av styret. Det ble ikke forslått konkrete forskriftshjemler for dette.

I forarbeidene til låneformidlingsloven sluttet departementet seg til Finanstilsynets forslag om at det bør stilles krav til styrets sammensetning.⁶

5.2.2 Finanstilsynets vurdering

Finanstilsynet foreslår at det reguleres i forskrift at styret skal være sammensatt av minst tre personer, og at daglig leder ikke kan være styreleder.

Se punkt 11 med forslag til forskrift om låneformidling § 4-5.

6 Forsikring

6.1 Bakgrunn

Låneformidlingsforetakets ansvar grunnet yrkesmessig uaktsomhet ved formidling av lån skal til enhver tid være dekket av en ansvarsforsikring, jf. låneformidlingsloven § 6-2 første ledd. Forsikringsplikten gjelder ikke for finansagentforetak dersom finansforetaket i avtalen med finansagentforetaket har påtatt seg fullt ansvar for finansagentforetakets erstatningsansvar, jf. § 6-1 andre ledd. Departementet kan etter § 6-2 andre ledd gi utfyllende regler i forskrift, herunder gi regler om minstekrav til det beløpsmessige omfanget av forsikringsdekningen.

I boliglånsdirektivet er EU-kommisjonen gitt kompetanse til å fastsette et minimumsbeløp som ansvarsforsikringen eller tilsvarende garanti skal dekke, jf. direktivets artikkel 29 nr. 2 bokstav a annet ledd. Kommisjonen har vedtatt en slik delegert forordning, nr. 1125/2014 av 19. september 2014. Minimumsbeløpet er fastsatt til 460 000 euro per krav og sammenlagt 750 000 euro for alle krav i løpet av et kalenderår.

Den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA) skal gjennomgå og ved behov utarbeide utkast til tekniske reguleringsstandarder for å endre minstebeløpet og framlegge dem for EU-kommisjonen hvert annet år, jf. artikkel 29 nr. 2 bokstav a tredje ledd. Beløpene er ikke foreslått endret siden vedtakelsen av delegert forordning, nr. 1125/2014 av 19. september 2014.⁷

Finanstilsynet la i forrige høringsnotat til grunn at medlemsstatene kan fastsette høyere beløp og foreslo at minstebeløpet skulle være 4,5 millioner kroner og et maksimalbeløp på 50 millioner kroner for alle krav sammenlagt i løpet av et kalenderår. Finanstilsynet viste i høringsnotatet til at tidligere krav til sikkerhetsstillelse for låneformidlere var på 25 millioner kroner i 1990, og at 50 millioner kroner tilsvarte noe i overkant av dagens pengeverdi for det beløpet som ble fastsatt i 1990.

Advokatforeningen stilte spørsmål ved begrunnelsen for maksimalbeløpets størrelse, og viste i sitt høringssvar til at de tidligere reglene var tilpasset at låneformidlere ikke bare formidlet kontakt, men også hadde en rolle i utbetaling av lån og ved hel- og delvis innfrielse.

⁶ Prop.2 L (2022-2023) s. 20.

⁷ [EBA/Rep/2020/08](#).

Låneformidlere hadde dermed en oppgjørsfunksjon. Advokatforeningen pekte på at en slik funksjon etter dagens regler vil omfattes av regler om betalingsforetak.

Finans Norge ga uttrykk for at grensene for ansvarsforsikringer burde vurderes særskilt for andre lån enn boliglån, dersom det ble opprettholdt at ansvarsforsikring skal dekke slike lån.

I Prop.2 L (2022-2023) s. 25 slutter departementet seg til Finanstilsynets forslag om at minstekrav til forsikringssummen fastsettes i forskrift. Departementet skriver videre at dette i praksis vil skje ved at endringene i forsikringssummen fastsettes i EØS-relevante rettsakter, som vil måtte gjennomføres i norsk rett.

6.2 Finanstilsynets vurdering

I delegert forordning, nr. 1125/2014 av 19. september 2014 er det som nevnt i punkt 6.1 fastsatt at minstekravet til forsikringssum er 460 000 euro og 750 000 euro sammenlagt for alle krav i løpet av et kalenderår. Finanstilsynet har vurdert spørsmålet om ansvarsforsikringens omfang på nytt, og kommet til at en ikke kan legge til grunn høyere summer enn det som framgår av den delegerte forordningen. EU-forordninger skal etter EØS-avtalen artikkel 7 bokstav a gjøres til del av avtalepartenes interne rettsorden. Som hovedregel er det derfor ikke er tillatt å gjengi, omskrive eller dele opp forordningen, med mindre noe annet framgår av forordningen. Det foreslås derfor at den delegerte forordningen inkorporeres som en del av forskriften.

Se punkt 11 med forslag til forskrift om låneformidling § 5-1.

7 Godtgjørelsesordning

7.1 Bakgrunn

Det er et overordnet krav i boliglånsdirektivet at godtgjørelsen ikke skal motvirke at forpliktelser til å opptre i tråd med kravene til god forretningsskikk blir oppfylt, jf. artikkel 7 nr. 2. Dette gjelder finansforetakets godtgjørelse til låneformidlerne og til de ansatte i finansforetaket. Hensynet bak godtgjørelsesreglene for de ansatte er blant annet å sikre at det ikke gis insentiver til å opptre i strid med forbrukerens interesse, jf. fortalens punkt 35.

Direktivets artikkel 7 nr. 3 har regler om godtgjørelsesordning for ansatte hos kredittgivere med ansvar for å vurdere låntakers kredittevene. Godtgjørelsesordningen for slike ansatte skal fremme forsvarlig og effektiv risikostyring, og den skal motvirke høy risikotaking. Videre skal godtgjørelsesordningen være i tråd med kredittgiverens forretningsstrategi, målsetninger, verdier og langsiktige interesser, og bidra til å unngå interessekonflikter. Foretaket skal ikke ha en godtgjørelse som er betinget av antall eller andeler av innvilgede søknader.

Godtgjørelsesordningen for ansatte hos långivere og boliglånsformidlere som yter rådgivningstjenester, skal ikke påvirke ansattes evne til å opptre i forbrukerens interesse, jf. direktivets artikkel 7 nr. 4. Godtgjørelsesordning skal ikke være knyttet til salgsmål. Med

ansatte menes også ledere og overordnede til ansatte, jf. definisjonen av ansatte i direktivets artikkel 4 nr. 11.

Finanstilsynet foreslo i forrige høringsnotat å gi generelle bestemmelser om godtgjørelsesordning i tråd med bestemmelsene i direktivet, og at bestemmelsene inntas i henholdsvis lov om formidling av lån og i finansforetaksforskriften. Bestemmelsene i finansforetaksforskriften kan gis med hjemmel i finansforetaksloven kapittel 15.

Finanstilsynet foreslo dessuten en regel i finansforetaksforskriften om at et finansforetaks godtgjørelse til finansmeglerforetak og finansagentforetak ikke skal være i strid med reglene om god forretningsskikk i finansforetaksloven og lov om formidling av lån.

7.2 Finanstilsynets vurdering

7.2.1 For foretakene

Det følger av § 16-15 i finansforetaksloven om lønnsordning og vederlag ved forsikringsdistribusjon at finansforetak ikke må avlønne ansatte eller evaluere ansattes prestasjoner på en slik måte at evnen til å påse at kundens interesser ivaretas på best måte, svekkes. Foretaket skal herunder ikke benytte avlønningsordninger, salgsmål eller andre insentiver som kan påvirke ansatte til å anbefale et bestemt produkt fremfor et annet produkt som er bedre egnet for kunden. Etter Finanstilsynets vurdering bør tilsvarende gjelde ved formidling av lån.

Etter finansavtaleloven § 3-58 foreligger det særlige forpliktelser for finansagenter og finansmeglere ved formidling av kreditt. Det følger av § 3-58 første ledd at en finansagent ikke kan motta godtgjørelse fra andre enn sin oppdragsgiver. Andre oppdragsforetak kan motta vederlag eller annen økonomisk fordel fra tjenesteyteren bare dersom oppdragsforetaket har vurdert et flertall av de tilgjengelige finansielle tjenestene i markedet for den produktkategorien oppdraget gjelder.

Ved uavhengig rådgivning følger det av finansavtaleloven at oppdragsforetaket ikke kan kreve vederlag fra andre enn sin oppdragsgiver, og at det ikke kan påta seg et oppdrag dersom personlige eller økonomiske interesser kan komme i konflikt med oppdragsgiverens interesser eller særskilt fastsatte krav til oppdraget eller til tjenesten som formidles. Hva som regnes som rådgivning, er definert i boliglånsdirektivet artikkel 4 nr. 21, som en tjeneste uavhengig av kredittyttingen og låneformidlingen.

Godtgjørelsesordninger som er i strid med finansavtaleloven § 3-58, vil være eksempel på godtgjørelsesordninger som vil være i strid med den foreslåtte bestemmelsen.

Se punkt 11 med forslag til ny bestemmelse i finansforetaksforskriften § 15-12.

7.2.2 For ansatte

For å gjennomføre kravene til godtgjørelsesordninger for ansatte hos kredittgiver, foreslår Finanstilsynet at kravene tas inn i finansforetaksforskriften.

I finansforetaksforskriften foreslår Finanstilsynet en bestemmelse om godtgjørelse til ansatte med ansvar for kredittvurderinger, jf. boliglånsdirektivet artikkel 7 nr. 3, og at godtgjørelse ikke kan være avhengig av antall eller andelen av innvilgede boliglån eller andre salgsmål, jf.

boliglånsdirektivet artikkel 7 nr. 4. Finanstilsynet foreslår at dette skal gjelde uavhengig av om kredittvurderingen foretas i forbindelse med boliglån eller andre typer lån. Hensynet til forsvarlig og effektiv risikostyring, samt at godtgjørelsesordningen skal være i tråd med kredittgiverens forretningsstrategi, målsetninger, verdier og langsiktige interesser, og bidra til å unngå interessekonflikter, gjør seg like mye gjeldende for andre typer lån enn boliglån.

Videre foreslås det en bestemmelse i finansforetaksforskriften om godtgjørelse til ansatte som gir rådgivning om lån til forbrukere. Godtgjørelsesordninger til ansatte i finansforetak som gir råd til forbrukere om lån, bør ikke påvirke ansattes evne til å handle i tråd med forbrukerens interesser. Godtgjørelsen bør heller ikke være avhengig av salgsmål. Dette samsvarer med de kravene som gjelder for godtgjørelsesordningen for ansatte i låneformidlingsforetak som yter rådgivning om lån, jf. låneformidlingsloven § 7-4.

Det følger av låneformidlingsloven § 7-4 at departementet i forskrift kan fastsette nærmere regler om godtgjørelsesordninger. I Prop.2 L (2022-2023) s. 28 skriver departementet at forskriftshjemmelen blant annet kan tilpasse kravene til finansavtaleloven. Finanstilsynet foreslår ingen slike bestemmelser per nå.

Se forslag til endringer i finansforetaksforskriften §§ 15-7 og 15-8.

8 Forskrift om risikostyring og internkontroll

8.1 Bakgrunn

Krav til forsvarlig virksomhetsstyring er ikke en del av gjennomføringen av boliglånsdirektivet. Låneformidlingsloven kapittel 7 stiller likevel slike krav til virksomheten.

Etter låneformidlingsloven § 7-2 skal låneformidlingsforetak organiseres og drives på en forsvarlig måte. Foretaket skal ha en klar organisasjonsstruktur og ansvarsfordeling samt klare og hensiktsmessige styrings- og kontrollordninger. Det er også krav om hensiktsmessige retningslinjer og rutiner for å identifisere, styre, overvåke og rapportere risiko foretaket er, eller kan bli, eksponert for. I tillegg skal foretaket ha hensiktsmessige retningslinjer og rutiner for gjennomføring, overvåkning og regelmessig vurdering av godtgjørelsesordninger.

Av bestemmelsens andre ledd framgår det at foretaket skal kunne dokumentere at foretakets plikter etterleves. Dokumentasjon skal være minst så fyllestgjørende at Finanstilsynet kan kontrollere om reglene er fulgt. Slik dokumentasjon skal oppbevares i minst fem år. Det følger av tredje ledd at departementet i forskrift kan gi nærmere regler om krav til forsvarlig virksomhet og om dokumentasjonsplikt.

Finanstilsynet har hjemmel i finanstilsynsloven § 4 nr. 2 til å pålegge foretak som er under tilsyn å innrette internkontrollen etter de bestemmelser tilsynet fastsetter. Finanstilsynet har fastsatt forskrift 22. september 2008 nr. 1080 om interkontroll og risikostyring som gjelder for en rekke foretak, men ikke for låneformidlingsforetak, jf. forskriften § 1.

8.2 Finanstilsynets vurdering

Formålet med forskrift om internkontroll og risikostyring er å bedre foretakenes risikostyring og internkontroll gjennom å utdype styrets og ledelsens ansvar utover det som følger av selskapsrettslige regler og regler i særlovgivningen.

Forskriften pålegger blant annet styret og daglig leder å påse at det foreligger systemer for risikostyring og interkontroll. Den stiller videre krav til risikostyringen, gjennomføring av internkontroll og dokumentasjon og rapportering. For noen typer foretak gjelder det krav om internrevisjon, mens det for andre foretak kreves at revisor gir en nærmere angitt bekreftelse til styret om arbeidet med risikovurderinger og internkontrollen, samt dokumentasjon.

Finanstilsynet er av den oppfatning at denne forskriften bør komme til anvendelse for låneformidlingsforetak og låneformidlere som skal registreres etter låneformidlingsloven § 2-4.

Det følger av forskriftens § 2 at foretakene skal tilpasse risikostyringen og internkontrollen etter arten, omfanget av og kompleksiteten i foretakets virksomhet. Bestemmelsen åpner for at det for små foretak stilles mindre omfattende krav til prosessen for risikostyring og internkontroll enn det gjør for store foretak. Hvert enkelt foretak må selv foreta denne vurderingen i forhold til virksomhetens art, omfang og kompleksitet. Momenter som kan være til nytte i vurderingen er nærmere angitt i Finanstilsynets rundskriv 3/2009⁸ om veiledning til forskriften.

I Prop.2 L (2022-2023) s. 28 viser departementet til at bestemmelsene i låneformidlingsloven §§ 7-2 og 7-3 er utformet etter mønster av tilsvarende bestemmelser i forsikringsformidlingsloven, som ble vedtatt i desember 2021.

Forsikringsformidlingsvirksomhet er underlagt kravene i forskrift om risikostyring og internkontroll, jf. forskriften § 1 nr. 6. Etter Finanstilsynets vurdering er det derfor naturlig å kreve at forskriften også skal gjelde for fysiske og juridiske personer som er omfattet av låneformidlingslovens virkeområde.

Finanstilsynet foreslår derfor å innta låneformidlingsvirksomhet i virkeområdet til forskrift om risikostyring og internkontroll. Se punkt 11 med forslag til ny § 1 i forskrift om risikostyring og internkontroll.

9 Ikrafttredelse og overgangsregler

9.1 Bakgrunn

Det følger av låneformidlingsloven § 10-1 at loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser i loven til forskjellig tid. Etter § 10-2 kan departementet gi overgangsregler.

Finanstilsynet skrev i høringsnotatet at det vil være behov for overgangsordninger, for eksempel for å oppfylle kvalifikasjonskravene og for å kunne dokumentere dette.

⁸ [Rundskriv 3/2009 om veiledning til forskrift om risikostyring og internkontroll.](#)

Finanstilsynet foreslo en overgangsperiode på tolv måneder etter lovens ikrafttredelse. Finanstilsynet foreslo at det settes en seks måneders frist for å søke konsesjon. Det var ikke foreslått konkrete overgangsbestemmelser i Finanstilsynets forslag til forskrift om låneformidling.

9.2 Finanstilsynets vurdering

Låneformidlingsvirksomhet kan ikke igangsettes før den fysiske eller juridiske personen er registrert i Finanstilsynets register etter reglene i låneformidlingsloven kapittel 2, jf. låneformidlingsloven § 2-5. Finanstilsynet har per i dag registrert 18 låneformidlere etter finansforetaksloven § 2-18. For å fortsette virksomheten etter de nye kravene i låneformidlingsloven må disse ha tillatelse etter låneformidlingsloven § 2-2 eller registreres etter reglene i låneformidlingsloven § 2-4.

Finanstilsynet legger til grunn at virksomheter som per i dag er registrert og som skal registreres etter reglene i § 2-4, må inngi ny melding i tråd med lovens krav. Finanstilsynet kan nekte registrering dersom vilkårene ikke er oppfylt, jf. § 8-1 andre ledd.

Finansagenter og finansrådgivere er per i dag ikke underlagt registreringsplikt i Finanstilsynets virksomhetsregister. Finanstilsynet har ikke en fullstendig oversikt over hvor mange av disse som vil drive konsesjonspliktig virksomhet når loven trer i kraft, og dermed hvor mange som vil søke tillatelser, og hvor mange som vil måtte registreres i virksomhetsregisteret.

Etter låneformidlingsloven § 2-2 fjerde ledd skal søknader behandles innen seks måneder etter at de er mottatt. Dersom søknaden ikke inneholder de opplysningene som er nødvendige for Finanstilsynets vurdering av søknaden, regnes fristen fra det tidspunktet slike opplysninger ble mottatt av Finanstilsynet.

Finanstilsynet foreslår overgangsregler som skal gjelde fra loven trer i kraft. Finanstilsynet foreslår en overgangsperiode på ett år fra lovens ikrafttredelse.

Avslag på søknad om tillatelse til å drive låneformidling, eller nekting av registrering, kan påklages til Finansdepartementet, jf. forvaltningsloven § 28 første ledd. Finanstilsynets vedtak er bindende for parten fra det er truffet. Med mindre parten kan drive låneformidling rettet mot forbrukere med hjemmel i overgangsreglene i forskrift om låneformidling, eller har fått medhold i utsatt iverksetting med hjemmel i forvaltningsloven § 42, må virksomheten opphøre fram til klagen eventuelt er avgjort, parten har fått medhold, og således blir registrert i Finanstilsynets register etter låneformidlingsloven § 2-5.

Se punkt 11 med forslag til overgangsregler i forskrift om låneformidling §§ 6-1 og 6-2.

10 Administrative og økonomiske konsekvenser

10.1 For forbrukere

Forslagene styrker kravene til aktører i markedet for formidling av lån til forbrukere når det gjelder krav til godtgjørelsesordninger og kompetanse. Dette innebærer en styrking av forbrukervernet. Krav til ansvarsforsikring vil bedre kundenes mulighet til å få dekning for erstatningskrav ved lovbrudd fra formidlerens side.

En konsekvens av den vedtatte loven (jf. også forslag til presisering i finansforetaksforskriften § 2-18 som følge av denne begrensningen) er at forbrukere og foretak som ikke er finansforetak, ikke kan gi lån til forbrukere gjennom finansmeglerforetak. Dette setter en begrensning ved at forbrukere ikke kan yte andre forbrukere lån gjennom låneformidlere, men på den annen side vil det sikre at forbrukerne møter profesjonelle långivere som er underlagt tilsyn og har klart definerte plikter etter blant annet finansavtaleloven.

10.2 For finansforetakene

Forslag om endringer i finansforetaksforskriften innebærer noen flere forpliktelser for finansforetakene. Finansforetak som har ansatte som utformer, tilbyr, bevilger eller gir råd om boliglån, må påregne økte økonomiske og administrative ressurser sammenlignet med i dag, gjennom oppdatering og oppfølging av ansatte. Enkelte ansatte som har ervervet kvalifikasjoner kun gjennom yrkeserfaring, må nå dokumentere opparbeidet fagkunnskap utover yrkeserfaring. Finansforetakene vil få kostnader knyttet til oppfølging av at ansatte til enhver tid har tilstrekkelige kunnskaper. Kostnadene relativt til foretakenes inntjening, antas likevel å være relativt beskjeden.

Finanstilsynet legger til grunn at finansforetakene følger opp at agenter de bruker oppfyller kravene som følger av regelverket. Dette forventes også i dag, jf. rundskriv 6/2019. Kravet til å melde inn nye og opphørte agentavtaler øker likevel kravet til finansforetakenes oppfølging noe.

10.3 For finansmeglerforetak og finansagentforetak

Forslaget innebærer nye krav til finansmeglerforetak og finansagenter. De fleste utgiftene vil følge av lovens krav, men forskriften utdyper disse kravene ytterligere.

For både etablerte og nye aktører vil det bli utgifter og krav som foretakene i dag ikke har, herunder økte kostnader i form av utgifter til ansvarsforsikring og til oppfølging for å sørge for at ansatte har nødvendige kvalifikasjoner. Også kravet til styresammensetning vil medføre økte kostnader. De økte kostnadene antas imidlertid i de fleste tilfeller å være små sammenlignet med inntjeningen.

En konsekvens av virksomhetsbegrensningene i lovens § 7-6 (jf. også forslag til presisering av finansforetaksforskriften § 2-18 som følge av denne begrensningen) er at noen av dagens formidlere må avgrense sin virksomhet. Plattformene vil kunne formidle lån fra forbrukere til

næringslivet, men ikke formidle lån til forbrukere fra andre forbrukere og fra andre uten tillatelse til å drive utlånsvirksomhet. Det er i dag registret fem låneformidlere som formidler, eller planlegger å formidle, lån fra forbrukere til forbrukere. Etter det Finanstilsynet er kjent med, er det kun to av disse selskapene som foreløpig tilbyr tjenesten.

10.4 For aksessoriske låneformidlere

Forslaget innebærer nye krav til aksessoriske låneformidlere som formidler andre lån enn boliglån til forbrukere. Finanstilsynets forslag innebærer at aksessoriske låneformidlere som formidler andre typer lån enn boliglån til forbrukere må ha et minimum av kompetanse og etterleve plikter etter finansavtaleloven. I tillegg til dette vil det gjelde en begrensning i hvem en kan formidle lån på vegne av, og at en ikke kan ha underagenter.

Selv om forslaget pålegger noen flere plikter til aksessoriske låneformidlere, er det Finanstilsynets vurdering at dette i all hovedsak er krav som foreligger allerede. Forbudet mot bruk av underagenter antas å ikke ha særlig praktisk betydning, ettersom en slik praksis allerede forutsettes å være etablert, jf. rundskriv 6/2019..

10.5 For Finanstilsynet

Forslag til forskrift utdyper kravene i loven, men bidrar ikke til å øke ressursbruken i Finanstilsynet utover det som er omtalt i Finanstilsynets høringsnotat om lov- og forskriftsforslaget og i Prop.2 L (2022-2023) s. 44-46.

11 Forslag til forskrift om formidling av lån og endringer i finansforetaksforskriften

Utkast til forskrift om formidling av lån og om endringer i finansforetaksforskriften og forskrift om risikostyring og internkontroll

Forskrift om formidling av lån

Fastsatt av Finansdepartementet XX.XX.20XX med hjemmel i lov 16. desember 2022 nr. 91 om formidling av lån.

Kapittel 1 Virkeområde

§ 1-1 Forskriftens virkeområde

- (1) Forskriften gjelder foretak og virksomhet som er omfattet av lov om låneformidling. Forskriftens § 2-2 gjelder finansforetak som har avtale med aksessoriske låneformidlere og finansagenter.

§ 1-2 Særlig regler om låneformidlingslovens virkeområde

- (1) Låneformidlingsloven gjelder ikke der en kommune eller Husbanken er kredittyster.

Kapittel 2 Registrering

§ 2-1 Krav til melding til Finanstilsynet for aksessoriske låneformidlere

- (1) Fysiske og juridiske personer som formidler lån til forbrukere på vegne av ett eller flere foretak, må i melding til Finanstilsynet etter låneformidlingsloven § 2-4, gi opplysninger om hvilke foretak de formidler lån på vegne av.

§ 2-2 Krav til melding til Finanstilsynet for finansforetak

- (1) Finansforetak som har avtale om formidling av lån med aksessoriske låneformidlere eller finansagentforetak, må bekrefte dette i melding til Finanstilsynet før disse kan formidle lån på foretakets vegne.
- (2) Ved opphør av avtale om formidling av lån til forbrukere må finansforetaket gi melding til Finanstilsynet om dette.
- (3) Bekreftelse etter første og andre ledd skal gis skriftlig og på den måten Finanstilsynet bestemmer.

Kapittel 3 Aksessoriske låneformidlere

§ 3-2 Krav til kunnskap og kompetanse

- (1) Ved aksessorisk formidling av lån til forbrukere skal den faktiske ledelsen som er ansvarlig for låneformidlingsvirksomheten, ha nødvendige kvalifikasjoner og nødvendig yrkeserfaring til å utøve låneformidlingsoppgavene.
- (2) Ansatte som formidler lån til forbrukere, skal ha den kunnskapen og kompetansen som er nødvendig for virksomheten som skal drives, og skal ha gjennomført nødvendig opplæring godkjent av finansforetak det formidles lån for.

§ 3-3 Finansavtaleloven

- (1) Bestemmelser om finansoppdrag som definert i lov om finansavtaler av 18. desember 2020 nr. 146 (finansavtaleloven) § 1-3 tredje ledd, gjelder tilsvarende ved aksessorisk formidling av lån til forbrukere.

§ 3-4 Øvrige krav til aksessoriske låneformidlere

- (1) Låneformidlingsloven §§ 7-4 til 7-7 gjelder for aksessoriske låneformidlere.

Kapittel 4 Krav til ledelsen og ansatte i låneformidlingsforetak

§ 4-1 Kvalifikasjonskrav

- (1) Kvalifikasjonskrav som nevnt i låneformidlingsloven § 5-1 innebærer krav til faglige kvalifikasjoner og yrkeserfaring.
- (2) Yrkeserfaring kan ikke alene danne grunnlaget for oppfyllelse av kravet til kunnskap og kompetanse.

§ 4-2 Minstekrav til kunnskap og kompetanse for formidling av boliglån

(1) I låneformidlingsforetak skal ansatte som formidler boliglån eller gir råd om boliglån samlet sett ha nødvendig kunnskap og kompetanse om:

1. Boliglån og tilleggstjenester som vanligvis tilbys sammen med boliglån.
2. Lovgivningen som gjelder avtaler om boliglån med forbrukere, og særlig om forbrukervernregler.
3. Prosessen ved kjøp av bolig.
4. Vurderingen av fast eiendom som stilles som sikkerhet for boliglån.
5. Tinglysning.
6. Boligmarkedet.
7. Regler om god forretningsskikk.
8. Prosedyrene for kredittvurdering av forbrukere.
9. Finans og økonomi, herunder om privatøkonomi.

(2) Denne bestemmelsen gjelder tilsvarende for styremedlemmer, daglig leder og faktisk leder i låneformidlingsforetak som formidler boliglån.

§ 4-3 Filial av låneformidlingsforetak med hovedsete i en annen EØS-stat

- (1) Bestemmelsen i § 4-1 og § 4-2 gjelder tilsvarende for ansatte i låneformidlingsforetak med hovedsete i annen EØS-stat som har etablert filial her i riket og som yter boliglån.
- (2) Bestemmelsen i § 4-2 første ledd gjelder for personene som utgjør filialens ledelse.

§ 4-4 Grensekryssende virksomhet fra annen EØS-stat

- (1) Bestemmelsen i § 4-1 og § 4-2 første ledd nr. 2, 3, 5 og 6 gjelder tilsvarende for ansatte i låneformidlingsforetak som driver grensekryssende boliglånsformidling etter låneformidlingsloven § 4-2.

§ 4-5 Krav til styret og daglig leder

- (1) Et låneformidlingsforetak skal ha en daglig leder og et styre på minst tre medlemmer. Daglig leder kan ikke være medlem av styret.

Kapittel 5 Forsikring

§ 5-1 Ansvarsforsikringens størrelse

- (1) EØS-avtalen vedlegg XIX nr. 7ha (delegert kommisjonsforordning (EU) nr. 1125/2014 av 19. september 2014 om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/17/EU med hensyn til tekniske reguleringsstandarder for minstebeløpet som kredittformidleres yrkesansvarsforsikring eller tilsvarende garanti skal dekke), gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg XIX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

Kapittel 6 Ikrafttredelse og overgangsregler

§ 6-1 Ikrafttredelse

(1) Forskriften trer i kraft 1. juli 2023.

§ 6-2 Overgangsregler

- (1) Låneformidlingsforetak som må ha tillatelse etter låneformidlingsloven § 2-2, og finansagenter som skal registreres hos Finanstilsynet etter reglene i låneformidlingsloven § 2-3, må oppfylle lovens krav innen ett år etter lovens ikrafttredelse.
- (2) Fysiske eller juridiske personer som vil drive låneformidlingsvirksomhet som ikke krever tillatelse, må sende melding om registrering etter låneformidlingsloven § 2-4 innen ett år etter lovens ikrafttredelse.
- (3) Kvalifikasjonskravene som nevnt i låneformidlingsloven § 5-1 og § 5-2, jf. denne forskrift §§ 4-1 til 4-4, og finansforetaksloven § 16-1 femte ledd, jf. §§ 16-12 til 16-16 i forskrift 9. desember 2016 nr. 1502 om finansforetak og finanskonsern, skal for årene 2023 og 2024 være gjennomført og dokumentert innen 31. desember 2024.

Forslag til endringer i forskrift 9. desember nr. 1502 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksforskriften)

Hjemmelen endres til å omfatte lov 16. desember 2022 nr. 91 om formidling av lån.

Ny § 2-18 skal lyde:

§ 2-18 Unntak for utlån gjennom plattformer for lånebasert folkefinansiering

Som finansieringsvirksomhet regnes ikke å yte lån gjennom plattformer for lånebasert folkefinansiering dersom:

- a) plattformene drives av et finansmeglerforetak eller finansforetak, og
- b) långivers samlede utlån gjennom plattformene ikke overstiger 1 million kroner per år.

Bestemmelsen gjelder ikke ytelse av lån til forbrukere.

§ 15-7 blir ny § 15-9

Ny § 15-7 skal lyde:

§ 15-7 Godtgjørelse til ansatte med ansvar for kredittvurderinger

Finansforetak må ikke avlønne ansatte eller evaluere ansattes prestasjoner på en slik måte at evnen til å påse at kundens interesser ivaretas på best måte, svekkes.

Godtgjørelsesordninger til ansatte som foretar kredittvurdering av kunder, og for ledere til slike ansatte, skal være i tråd med følgende prinsipper:

- a) Godtgjørelsesordningen skal være forenelig med og fremme en forsvarlig og effektiv risikostyring.
- b) Godtgjørelsesordningen skal ikke oppmuntre til risikotaking som overskrider virksomhetens risikoprofil.
- c) Godtgjørelsesordningen skal være i tråd med foretakets forretningsstrategi, målsettinger, verdier og langsiktige interesser, og den skal omfatte tiltak for å unngå interessekonflikter.
- d) Godtgjørelse kan ikke være avhengig av antall eller andelen av innvilgede lån eller andre salgsmål.

Ny § 15-8 skal lyde:

§ 15-8 Godtgjørelse til ansatte som gir rådgivning til forbrukere

Godtgjørelsesordninger til ansatte i finansforetak som gir råd til forbrukere om lån, skal ikke påvirke ansattes evne til å handle i tråd med forbrukerens interesser. Godtgjørelsen skal ikke være avhengig av salgsmål.

§ 15-9 og § 15-10 blir ny § 15-10 og § 15-11.

Ny del III i kapittel 15 skal lyde:

Del III Godtgjørelse til agenter

Ny § 15-12 skal lyde:

§ 15-12 Godtgjørelse til finansmeglerforetak og finansagentforetak

Et finansforetaks godtgjørelse til finansmeglerforetak og finansagentforetak skal være i tråd med reglene om god forretningsskikk i finansforetaksloven § 13-5 og lov om låneformidling § 7-1.

Finansforetak må ikke godtgjøre finansmeglerforetak og finansagentforetak eller evaluere deres prestasjoner på en slik måte at evnen til å påse at kundens interesser ivaretas på best måte, svekkes. Finansforetaket skal herunder ikke benytte avlønningsordninger, salgsmål eller andre insentiver som kan påvirke foretakene til å anbefale et bestemt produkt fremfor et annet produkt som er bedre egnet for kunden.

Ny del VI i kapittel 16 skal lyde:

Del VI Kvalifikasjonskrav til ansatte

Ny §§ 16-12, 16-13, 16-14, 16-15 og 16-16 skal lyde:

§ 16-12 Kvalifikasjonskrav for ansatte

Ansatte i finansforetak som utformer, tilbyr eller bevilger boliglån som definert i lov om formidling av lån av 16. desember 2022 nr. 91 § 1-2 bokstav a, eller som gir råd om boliglån til forbrukere, skal ha nødvendig kunnskap og kompetanse til å utforme, tilby, bevilge og yte en forsvarlig rådgivning om boliglån. Dersom inngåelse av en avtale om boliglån omfatter en tilleggstjeneste, skal ansatte i tillegg ha kunnskap og kompetanse om tilleggstjenesten.

Foretaket skal ha interne regler for å sikre at kravene til kunnskap og kompetanse til enhver tid er oppfylt. De interne reglene skal identifisere hvilke ansatte og ledelse som omfattes av kravene.

§ 16-13 Minstekrav til kunnskap og kompetanse

I finansforetak skal ansatte som utformer, tilbyr, bevilger eller gir råd om boliglån, samlet sett ha nødvendig kunnskap og kompetanse om:

1. Boliglån og tilleggstjenester som vanligvis tilbys sammen med boliglån.
2. Lovgivningen som gjelder boliglånsavtaler med forbrukere, og særlig om forbrukervernregler.
3. Prosessen ved kjøp av bolig.
4. Vurderingen av fast eiendom som stilles som sikkerhet for boliglån.
5. Tinglysning.
6. Boligmarkedet.
7. Regler om god forretningsskikk.
8. Prosedyrene for kredittvurdering av forbrukere, og kompetanse til å foreta kredittvurdering av forbrukere, dersom dette er relevant.
9. Finans og økonomi, herunder om privatøkonomi.

Denne bestemmelsen gjelder tilsvarende for styremedlemmer, daglig leder og faktisk leder i finansforetaket.

§ 16-14 Kvalifikasjonskrav

Kvalifikasjonskrav som nevnt i § 16-13 innebærer krav til faglige kvalifikasjoner og yrkeserfaring.

Yrkeserfaring kan ikke alene danne grunnlaget for oppfyllelse av kravet til kunnskap og kompetanse.

§ 16-15 Filial av kredittinstitusjoner med hovedsete i en annen EØS-stat

Bestemmelsene i §§ 16-12 til 16-13 gjelder tilsvarende for ansatte i filial av kredittinstitusjoner her i riket, etablert i en annen EØS-stat. Bestemmelsen i § 16-13 første ledd gjelder for personene som utgjør filialens ledelse.

§ 16-16 Grensekryssende virksomhet fra annen EØS-stat

Bestemmelsen i § 16-12 og § 16-13 nr. 2, 3, 5 og 6 gjelder tilsvarende for ansatte i kredittinstitusjoner som yter grensekryssende virksomhet fra annen EØS-stat her i riket.

Forslag til endringer i forskrift 22. september 2008 nr. 1080 om risikostyring og internkontroll (forskrift om risikostyring og internkontroll):

Fastsatt med hjemmel i lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansinstitusjoner mv. (finanstilsynsloven) § 4 nr. 2.

Ny § 1 skal lyde:

Forskriften gjelder for

1. Regulerte markeder
2. Verdipapirforetak
3. Forvaltningsselskaper for verdipapirfond
4. Betalingsforetak og opplysningsfullmektiger
5. E-pengeforetak
6. Forsikringsformidlingsvirksomhet
7. Eiendomsmeglingsforetak
8. Inkassoforetak
9. Regnskapsforetak
10. Gjeldsinformasjonsforetak
11. *Låneformidlingsforetak*
12. Revisjonsforetak